Στην υπόθεση 238/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale et de la mutualité sociale agricole του –Παρισιού προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του δικαιοδοτικού αυτού οργάνου μεταξύ

CAISSE D'ALLOCATIONS FAMILIALES DE LA RÉGION PARISIENNE

και

ΣΥΖΥΓΩΝ RICHARD MEADE,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΟΚ και των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου περί χορηγήσεως οικογενειακών επιδομάτων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Y. Galmot, πρόεδρο τμήματος, U. Everling και K. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: P. Heim

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Δυνάμει του άρθρου L 524 του γαλλικού κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως, τα οικογενειακά επιδόματα, των οποίων δικαιούται στη Γαλλία γάλλος ή αλλοδαπός που διαμένει στη Γαλλία για τα συντηρούμενα από αυτόν τέκνα, «οφείλονται από του δευτέρου συντηρούμενου τέκνου που διαμένει στη Γαλλία».

Εκτελεστικές διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπουν ότι, υπό ορισμένες σαφείς και ειδικές προϋποθέσεις, τέκνο που ακολουθεί σπουδές στο εξωτερικό θεωρείται ότι διαμένει στην Γαλλία, έτσι ώστε διατηρεί

το ευεργέτημα των οικογενειακών επιδομάτων.

2. Ο Richard Meade, αμερικανός υπήκοος, η σύζυγός του, βρετανικής ιθαγένειας, και τα δύο τους τέκνα, αμφότερα βρετανικής ιθαγένειας, διέμεναν, από το 1973, στη Γαλλία όπου ο Meade ασκεί ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα. Η Caisse d'allocations familiales της περιφέρειας του Παρισιού τους κατέβαλε οικογενειακά επιδόματα για τα δύο τέκνα.

Το 1977, το ένα από τα τέκνα αναχώρησε για να συνεχίσει τις σπουδές του σε κολλέγιο του Ηνωμένου Βασιλείου. Όταν η Caisse d'allocations familiales της περιφέρειας του Παρισιού το πληροφορήθηκε, τον Ιανουάριο 1980, διέκοψε την καταβολή των οικογενειακών επιδομάτων και ζήτησε από τους συζύγους Meade την επιστροφή ποσού 6 436,80 FF που είχαν καταβληθεί κακώς από το Μάρτιο 1978 μέχρι τον Ιανουάριο 1980 υπέρ των δύο τέκνων, ενώ το ένα από αυτά συνέχιζε τις σπουδές του στο εξωτερικό.

3. Δεδομένου ότι οι σύζυγοι Meade δεν απέδωσαν το ποσό αυτό, η Caisse d'allocations familiales της περιοχής του Παρισιού τους ενήγαγε ενώπιον της Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale et de la mutualité sociale agricole του Παρισιού. Εξέθεσε ότι τα οικογενειακά επιδόματα τούς καταβλήθηκαν αχρεωστήτως εφόσον τα δύο τέκνα τους δεν διέμεναν και τα δύο στη Γαλλία, και δεν συνέτρεχαν οι σαφείς και ειδικές προϋποθέσεις υπό τις οποίες η εκπαίδευση στο εξωτερικό μπορεί να δικαιολογήσει τη διατήρηση του ευεργετήματος των οικογενειακών επιδομάτων.

Οι σύζυγοι Meade αντέταξαν προς άμυνά τους ότι η άρνηση χορηγήσεως των οικογενειακών επιδομάτων με την αιτιολογία ότι ένα τέκνο συνέχιζε τις σπουδές του στο Ηνωμένο Βασίλειο έθιγε την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και αντιβαίνει προς το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ εφόσον με τον τρόπο αυτό εμποδίζονταν να συνεχίσει τις σπουδές του ή την επαγγελματική του κατάρτιση σε άλλο κράτος μέλος.

Κρίνοντας ότι η επίλυση της διαφοράς αυτής εξαρτάται από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, η Commssion de première instance du contentieux de la sécurité sociale του Παρισιού, με απόφαση της 3ης Ιουνίου 1983, ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, επί του ακολούθου προδικαστικού ερωτήματος:

«Η Caisse d'allocations familiales έχει το δικαίωμα να ζητήσει την απόδοση των οικογενειακών παροχών που έχουν καταβληθεί στους γονείς νέου, βρετανικής ιθαγένειας, με την αιτιολογία ότι ο τελευταίος συνεχίζει τις σπουδές του στην Αγγλία και να αναστείλει την καταβολή των εν λόγω επιδομάτων για τον ίδιο λόγο, κι αυτό κατ' εφαρμογή του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΟΚ;»

4. Η απόφαση περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του δικαστηρίου στις 21 Οκτωβρίου 1983.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις η Caisse d'allocations familiales της περιοχής του Παρισιού, εκπροσωπούμενη από το γενικό της διευθυντή Y. Lavallée, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο J. Griesmar, επικουρούμενο από τον F. Herbert, δικηγόρο Βρυξελλών.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με διάταξη της 14ης Μαρτίου 1984, που εξεδόθη κατ' εφαρμογή του άρθρου 95, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού διαδικασίας αποφάσισε την ανάθεση της υποθέσεως στο τρίτο τμήμα.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

1. Παρατηρήσεις της Caisse d'allocations familiales

Η Caisse d'allocations familiales της περιφέρειας του Παρισιού διευκρίνισε ότι, λαμβάνοντας την απόφασή της, πρώτον, απέκλεισε την εφαρμογή του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 230/83). Πράγματι, δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι η συνέχιση σπουδών σε οικοτροφείο του εξωτερικού από ένα ανήλικο αρκεί για να προσδιορίσει την κατοικία του, ενώ οι γονείς του κατοικούν στη Γαλλία και το δικαίωμα επί των παροχών αναγνωρίστηκε στον πατέρα, αμερικανό υπήκοο, χωρίς ποτέ να ζητηθεί από την Caisse να εξετάσει το δικαίωμα από την άποψη της μητέρας, βρετανίδας υποκόου, η οποία, κατά την έναρξη της καταβολής των παροχών, είχε βεβαιώσει ότι δεν ασκούσε δραστηριότητα στη Γαλλία.

Η Caisse, επομένως, κλήθηκε να εφαρμόσει τη γαλλική ρύθμιση, τόσο με τις γενικές της προϋποθέσεις καταβολής των παροχών όσο και με τις διατάξεις που αφορούν τη διαμονή στο εξωτερικό στο πλαίσιο εκμαθήσεως ξένων γλωσσών. Δυνάμει των νομοθετικών αυτών κειμένων και ειδικότερα των διατάξεων των άρθρων L 511 και L 524 του κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως, των άρθρων 2 και 6 του décret 46-2880 της 10ης Δεκεμβρίου 1946, του άρθρου 3 του arrêté της 4ης Δεκεμβρίου 1979, οδηγήθηκε στην απόρριψη της αιτήσεως των συζύγων Meade.

2. Παρατηρήσεις της Επιτροπής

Η Επιτροπή προτείνει καταρχάς να διατυπωθεί εκ νέου το υποβληθέν ερώτημα του οποίου το αντικείμενο συνίσταται στον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής, προσωπικού και καθ' ύλη, του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΟΚ όσον αφορά περίπτωση όπως η προκειμένη.

Όσον αφορά το προσωπικό πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων, αυτό καθορίζεται από στοιχεία που έχουν σχέση με τη δραστηριότητα των ενδιαφερομένων προσώπων και την ιθαγένειά τους. Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων δεν περιορίζεται μόνο στους μισθωτούς εργαζόμενους, τους οποίους αφορά το άρθρο 48. Η ελεύθερη εγκατάσταση (άρθρα 52 και επόμενα) και η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 59 και επόμενα) αποτελούν το συμπλήρωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αφορά, επομένως, όλες τις δραστηριότητες που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην οικονομική ζωή. Τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα πρέπει εντούτοις, εκτός αντιθέτου ρητής διατάξεως, να έχουν την ιδιότητα υπηκόου κράτους μέλους.

Αν και εν προκειμένω ο Meade ασκεί οικονομική δραστηριότητα που εμπίπτει, ως ανεξάρτητη δραστηριότητατα, στο πλαίσιο της ελευθερίας εγκαταστάσεως των άρθρων 52 και επομένων, δεν μπορεί να επικαλεστεί την ελεύθερη κυκλοφορία ως αμερικανός υπήκοος. Ο υιός, του οποίου η διαμονή στο Ηνωμένο Βασίλειο προκάλεσε τη διαφορά, συγκεντρώνει την προϋπόθεση ιθαγένειας, αλλά δεν αναπτύσσει οικονομική δραστηριότητα που να του επιτρέπει να απολαύει της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων διότι δεν μπορεί ένας φοιτητής να θεωρηθεί ως εργαζόμενος υπό την έννοια της Συνήκης. Επομένως, μόνο

στην περίπτωση που τα οικογενειακά επιδόματα θα οφείλονταν λόγω της συζύγου Meade, ως βρετανίδας υπηκόου, η υπόθεση θα ενέπιπτε στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου.

Όσον αφορά το καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων πρέπει η εξέταση να μην περιοριστεί στο άρθρο 48, αλλά να επεκταθεί στις διατάξεις του κανονισμού 1408/71 με τον οποίο το Συμβούλιο, δυνάμει του άρθρου 51 της Συνθήκης, θέσπισε τα αναγκαία μέτρα ώστε η άσκηση από τους εργαζόμενους του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας να μην τους προξενεί ζημία όσον αφορά τα δικαιώματά τους στον τομέα της κοινωνικής ασφαλισεως.

Σαφώς προκύπτει από το άρθρο 73, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 ότι οι σύζυγοι Meade, και αν ακόμη υποτεθεί ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού 1408/71, δεν μπορούν να έχουν δικαίωμα, εν πάση περιπτώσει, παρά μόνο στις βρετανικές παροχές υπέρ του τέκνου τους που συνεχίζει σπουδές στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η διάταξη αυτή εξάλλου επιβεβαιώνει ότι το δικαίωμα επί των οικογενειακών δικαιωμάτων, ως παρακολούθημα, στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, της ελεύθερης κυκλοφορίας, έχει αναγνωριστεί από την άποψη του εργαζόμενου και όχι του τέκνου. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 73, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 που αφορούν ιδίως στην εγγραφή των μελών της οικογενείας που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος εκτός της Γαλλίας, στο αρμόδιο ίδρυμα του τόπου της κατοικίας τους, ρυθμίζονται από το άρθρο 87 του κανονισμού 574/72 (ΕΕ L 230/83).

Η Επιτροπή προτείνει, επομένως, να δοθεί στο υποβληθέν ερώτημα η ακόλουθη απάντηση:

1. το ευεργέτημα των κοινοτικών διατάξεων στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων ανήκει μόνο στους κοινοτικούς υπηκόους, με την επιφύλαξη, πάντως, της διάταξης του άρθρου 2 του κανονισμού 1408/71, το οποίο, στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, επεκτείνει το ευεργέτημα αυτό στους απάτριδες και στους πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη.

2. Το δικαίωμα επί των οικογενειακών επιδομάτων και λοιπών παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 51 της Συνθήκης και από τους κανονισμούς που έχουν εκδοθεί προς εφαρμογή του. Κατά το άρθρο 73, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, ο εργαζόμενος που υπάγεται στην γαλλική νομοθεσία δικαιούται, για τα μέλη της οικογενείας του που κατοικούν στο έδαφος κράτους μέλους εκτός της Γαλλίας, των οικογενειακών επιδομάτων που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικούν τα εν λόγω μέλη της οικογένειας.

3. Το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν αντιτίθεται στο να καταργηθεί το δικαίωμα επί οικογενειακών επιδομάτων δικαιούχου, κατά το γαλλικό καθεστώς, οικογενειακών επιδομάτων, πατέρα δύο τέκνων και υπηκόου, του ιδίου, τρίτης χώρας, κατόπιν της μεταφοράς της κατοικίας ενός από τα τέκνα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.

III — Προφορική διαδικασία

Στη συνεδρίαση της 5ης Απριλίου 1984, ο Richard Meade, αυτοπροσώπως, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Francis Herbert, ανέπτυξαν προφορικές παρατηρήσεις.

Ο *Meade* παρατήρησε, ιδίως ότι τα οικογενειακά επιδόματα οφείλονται στη σύζυγό

του, η οποία θα πρέπει να θεωρηθεί εργαζομένη, εμπίπτουσα έτσι στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, αφενός, διότι εργάστηκε ως γραμματέας του γραφείου του και ως διαχειρίστρια διαφόρων εταιρειών, και, αφετέρου, διότι, εν πάση περιπτώσει, ακόμα και η γυναίκα που ασχολείται με τα οικιακά συμβάλλει στην οικονομική ζωή μιας χώρας. Ως σπουδαστής, ο υιός του εμπίπτει επίσης στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 48 της Συνθήκης, διότι συμβάλλει στην οικονομική ζωή της χώρας. Κακώς η Caisse d'allocations familiales έκρινε ότι ο υιός του δεν κατοικούσε πλέον κοντά στους γονείς του, μόνο από το γεγονός ότι σπούδαζε στην Αγγλία. Οι γαλλικές διατάξεις εισάγουν επιπλέον, διακρίσεις, διότι δημιουργούν εμπόδια για αλλοδαπούς νέους που κατοικούν στη Γαλλία και που θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη δική τους γλώσσα.

Καταλήγοντας ο Meade πρότεινε να δοθεί αρνητική απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 1984.

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 3ης Ιουνίου 1983, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Οκτωβρίου 1983, η Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale et de la mutualité sociale agricole του Παρισιού υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και ιδίως του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΟΚ, ώστε να μπορέσει να αποφανθεί επί της καταβολής οικογενειακών επιδομάτων υπέρ τέκνου, το οποίο συνεχίζει τις σχολικές σπουδές του σε άλλο κράτος μέλος.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Caisse d'allocations familiales της περιοχής του Παρισιού και, αφετέρου, του Richard Meade αμερικανού υπηκόου εγκατεστημένου στο Παρίσι, όπου ασκεί ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα, και της συζύγου του, βρετανίδας υπηκόου. Η διαφορά αυτή αφορά την επιστροφή και τη διακοπή καταβολής των οικογενειακών επιδομάτων υπέρ των δύο υιών, αμφοτέρων βρετανικής ιθαγένειας, των συζύγων Meade.

3 Μέχρι το 1980, οι σύζυγοι Meade εισέπρατταν τα οικογενειακά επιδόματα υπέρ των δύο υιών τους, δυνάμει των σχετικών γαλλικών διατάξεων που προβλέπουν ότι τα επιδόματα αυτά οφείλονται «από του δευτέρου συντηρουμένου τέκνου που διαμένει στη Γαλλία». Το 1980, η Caisse d'allocations familiales πληρο-

φορήθηκε το γεγονός ότι από το 1978, ένας από τους δύο υιούς των συζύγων Meade συνέχιζε τις σχολικές του σπουδές σε κολλέγιο στην Αγγλία. Επειδή δεν συνέτρεχαν οι ειδικές προϋποθέσεις από τις οποίες οι γαλλικές διατάξεις εξαρτούν τη διατήρηση, ενδεχομένως, του δικαιώματος επί των οικογειακών επιδομάτων, σε περίπτωση σπουδών στο εξωτερικό, η Caisse d'allocations familiales ανέστειλε την καταβολή των παροχών αυτών και ζήτησε από τους συζύγους Meade να επιστρέψουν τα ποσά που είχαν αχρεωστήτως εισπράξει ως οικογενειακά επιδόματα.

4 Οι σύζυγοι Meade, αμυνόμενοι ενώπιον της Commission de première instance du contentieux de la sécurite sociale et de la mutualité sociale agricole του Παρισιού, επικαλέστηκαν την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, και, ειδικότερα, το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ. Έτσι, το δικαιοδοτικό αυτό όργανο έκρινε ότι έπρεπε να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Η Caisse d'allocations familiales έχει το δικαίωμα να ζητήσει την απόδοση των οικογενειακών παροχών που έχουν καταβληθεί στους γονείς νέου, βρετανικής ιθαγενείας, με την αιτιολογία ότι ο τελευταίος συνεχίζει τις σπουδές του στην Αγγλία και να αναστείλει την καταβολή των εν λόγω οικογενειακών επιδομάτων για τον ίδιο λόγο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΟΚ;»

5 Με το ερώτημα αυτό ερωτάται στην ουσία αν οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, και ιδίως του άρθρου 48 της Συνθήκης, αντιτίθενται στην κατάργηση του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων λόγω του ότι το τέκνο συνεχίζει τις σχολικές σπουδές του σε άλλο κράτος μέλος.

6 Τα οικογενειακά επιδόματα αποτελούν μέρος των παροχών που ρυθμίζονται από τον κανονισμό 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους εργαζομένους και στα μέλη της οικογενείας τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, ο οποίος, την εποχή των πραγματικών περιστατικών που αφορά το υποβληθέν ερώτημα, δεν είχε ακόμη επεκταθεί στους μη μισθωτούς εργαζομένους, με τον κανονισμό 1390/81 του Συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 1981. Δεδομένου ότι ο κανονισμός 1408/71 έχει ως αντικείμενο τη θέσπιση στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με το άρθρο 51 της Συνθήκης, των αναγκαίων μέτρων για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που προβλέπει το άρθρο 48 της Συνθήκης, η κρίση περί του αν το κοινοτικό δίκαιο αντιτίθεται, σε περίπτωση όπως η παρούσα, στην κατάργηση του δικαιώματος επί των εν λόγω παροχών, πρέπει να χωρήσει βάσει των διατάξεων του κανονισμού αυτού.

7 Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, ο κανονισμός αυτός «ισχύει για εργαζομένους που ... είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ... καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους». Ομοίως, το άρθρο 48 δεν διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων παρά μόνο στους εργαζομένους των κρατών μελών. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο υπέβαλε το ερώτημά του σε συνάρτηση με την κατάσταση τέκνου, του οποίου ο πατέρας είναι υπήκοος τρίτης χώρας, και του οποίου η μητέρα δεν εργάζεται ως μισθωτή. Υπό τις συνθήκες αυτές δεν έχει, επομένως, εφαρμογή, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο κανονισμός 1408/71.

8 Κατά την επ' ακροατηρίω συζήτηση ο Meade υποστήριξε ότι η γυναίκα του, και όχι αυτός, δικαιούται των οικογενειακών επιδομάτων λόγω των διαφόρων επαγγελματικών δραστηριοτήτων που έχει ασκήσει. Ως προς το θέμα αυτό, αρκεί να παρατηρηθεί ότι στο πλαίσιο της κατανομής των δικαιοδοτικών λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων και του Δικαστηρίου, εναπόκειται στο εθνικό δικαιοδοτικό όργανο να διαπιστώσει τα πρόσφορα πραγματικά περιστατικά ώστε να κρίνει αν, ενόψει του άρθρου 1, α, του κανονισμού 1408/71, η Meade πρέπει να θεωρηθεί εργαζόμενη και αν, συνεπώς, αυτός ο κανονισμός μπορεί να έχει εφαρμογή ως προς αυτήν.

9 Πρέπει να προστεθεί ότι, όπως δέχτηκε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 1ης Δεκεμβρίου 1977 (Kuyken, 66/77, Recueil σ. 2311), η κατάσταση ενός προσώπου που μετέβη σε άλλο κράτος μέλος για σπουδές και το οποίο, κατά την περίοδο αυτή, δεν καλύπτεται από ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης υπέρ των εργαζομένων, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 48 και 51 της Συνθήκης. Δεν μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ότι η κατάργηση του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων που οφείλονται στους γονείς τέκνου, που βρίσκεται στην κατάσταση αυτή, συνιστά για τον τελευταίο περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας, η οποία προστατεύεται από το άρθρο 48.

10 Κατά συνέπεια στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι ούτε ο κανονισμός 1408/71 ούτε το άρθρο 48 της Συνθήκης αντιτίθεται στην κατάργηση, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων με την αιτιολογία ότι το τέκνο συνεχίζει τις σπουδές του σε άλλο κράτος μέλος, όταν οι γονείς του τέκνου αυτού είναι υπήκοοι τρίτης χώρας ή δεν εργάζονται ως μισθωτοί.

Επί των δικαστικών εξόδων

11 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαιοδοτικού οργάνου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε, με απόφαση της 3ης Ιουνίου 1983, η Commission de première instance du contentieux de la sécurité sociale et de la mutualité sociale agricole του Παρισιού, αποφαίνεται:

Ούτε ο κανονισμός 1408/71 ούτε το άρθρο 48 της Συνθήκης αντιτίθεται στην κατάργηση, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, του δικαιώματος επί των οικογενειακών επιδομάτων με την αιτιολογία ότι το τέκνο συνεχίζει τις σπουδές του σε άλλο κράτος μέλος, όταν οι γονείς του τέκνου αυτού είναι υπήκοοι τρίτης χώρας ή δεν εργάζονται ως μισθωτοί.

Galmot Everling Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Ιουλίου 1984.

Ο γραμματέας
κ.α.α.

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματέας

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

Y. Galmot